

Džena Andersone

DADŽI

Stāsti



821.174-32
An 138

Grāmata izdota ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu.

kultūr\elpa



Kultūras ministrija

Autores vāka dizains

Džena Andersone

DADŽI

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*
Projekta vadītāja *Bārbala Simsons*
Redaktore *Daina Grūbe*
Korektore *Evija Stikute*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4155.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Džena Andersone, 2021

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2021

ISBN 978-9934-0-9747-8

Telefons

– Jā, hallo! – Silvija atsaucas klausulē pēc piektā signāla. Viņas balss ir zema un laipna, tā vieš nenosakāmu mieru un pašāvību. Viņa paceļ klausuli. Tas jau nozīmē, ka viss būs labi.

– Labdien, vai Silvija? – es pārjautāju, jo gribu pārliecināties, ka tā ir viņa.

– Jā, labdien. Es jūs klausos, – Silvija atbild, un es savā galvā redzu, kā viņa sēž kabinetā, līdz griestiem piekrautā ar papīriem un grāmatām. Es zvanu viņai uz parasto darba telefonu. Gribu būt drošs, ka viņa ir kabinetā. Man nepatīk Silvijai zvanīt uz mobilo telefonu, jo tad viņas balss var būt steidzīga. Tā nekad nav nepacietīga, bet steidzīga gan. Droši vien viņa tad dodas no vienas vietas uz citu. Varbūt no darba uz mājām vai vēl kaut kur. To es nezinu. Tāpēc zvanu tikai darba laikā un tikai uz darba telefonu. Tā ir pavisam droši.

– Labdien, te Aldis Galods zvana. Gribu pārjautāt, kad man pie jums jābūt. Nākamajā otrdienā? – Es sēžu uz gultas un virpinu pirkstos skrūvgriezi. Skrūvgriezim ir caurspīdīgs plastmasas rokturis, un man šķiet, ka tam cauri es varu redzēt kā caur palielināmo stiklu.

– Labdien, Aldi! Jā, tā mēs bijām runājuši. Otrdien. Kad atnāksiet, sarakstīsim tos pārējos iesniegumus sociālajam

dienestam. Atceraties? Jums līdz tam laikam vajadzētu tikt pie sava ārsta, lai varētu sākt kārtot invaliditātes grupu, – Silvija man lēnām un pacietīgi atgādina.

Es visu atceros. Tikai nezinu, kā lai viņai pasaku, ka laikam otrdien nebūšu. Man galīgi nav spēka. Jūtos tik sasodīti noguris. Man tagad te nevajadzētu sēdēt. Vajadzētu celties augšā un iet prom. Bet man galīgi nav spēka, un es sēžu un virpinu to skrūvgriezi ar caurspīdīgo rokturi. Esmu saņēmis, tikai lai piezvanītu Silvijai un parunātu ar viņu. Kad nezinu, ko iesākt, es vienmēr zvanu viņai. Silvija ir vienīgais cilvēks šajā pilsētā, kas ar mani sarunājas. Nevis runā, bet sarunājas. Manuprāt, es mīlu viņu, bet zinu, ka tā nedrīkstu domāt. Tāpēc esmu lietišķs.

– Jā, jā, tagad atceros, – es atbildu, bet pats jūtu, ka mana balss kaut kā sašļūk uz leju un vārdi paliek karājamies gaisā.

– Aldi, vai jums viss kārtībā? Kur jūs esat? – Silvijas balss ir noteikta un gandrīz maiga. Es domās redzu, kā viņas uzacis nedaudz satuvinās, izveidojot tādu kā nelielu satrauktu jumtiņu. Viņa ir gādīga. Grib, lai man vienmēr viss būtu kārtībā.

– Jā, nē, es slikti guļu. Ziniet, sastrīdējos ar ārstu. Ne-jūtos labi pēdējās dienas, man ir grūti šajā karstumā. – Nezin kāpēc telefonā sāku stostīties.

Man patiešām ir grūti. Termometrs pie loga ēnā ir apstājies uz trīsdesmit trīs grādu atzīmes. Jūlijs noteikti nav mans mīļākais mēnesis.

– Aldi, vai jūs dzerat zāles? Vai tās nav beigušās? Kur jūs tagad esat? – Viņa ir tik mīļa šajā brīdī.

Es patiešām nesaprotu, kā tas nākas, bet Silvija vienmēr zina, kas notiek manā galvā. Viņa nav ārste, bet visu

zina. Viņa ir sociālā asistente vai kaut kas tamlīdzīgs. Es vienmēr izlasu, bet nekad neatceros, kas tieši rakstīts uz kabineta durvīm, aiz kurām viņa sēž, ierakusies papīros. Tas nav svarīgi. Svarīgi ir tas, ka viņa visu zina. Es pats nezinu, kas ir manā galvā. Mans ārsts arī nezina. Viņam gan gribētos uzzināt, bet nesanāk. Nelga. Bet es patiešām mīlu Silviju. Ļoti. Žēl, ka nedrīkstu par to domāt.

– Jā, es dzēru zāles, bet tagad nedzeru. Man ir slikti no tām tabletēm. Tāds nespēks... Es nezinu, ko darīt. Nevaru ne gulēt, neko. Es...

– Kad jūs pēdējo reizi dzērāt zāles? – Silvija mani pārtrauc. Balss joprojām ir mierīga.

– Aizvakar, – es meloju. Labi atceros, ka pirms nedēļas izmetu plāksnīti atkritumos.

– Aldi, šodien ir piektdiena, jūs nevarat palikt uz brīvdienām bez zālēm. Varbūt piezvaniet ārstam tagad uzreiz? Līdz pieciem var paspēt aizbraukt pēc receptes. – Viņas balss ir lietišķa un norūpējusies vienlaikus.

– Jā, es piezvanīšu, varbūt, es nezinu. Man ir tik slikti no karstuma. No tām zālēm man ir liels nespēks un galvā kaut kas dūc. – Es vairs nezinu, ko teikt, un mēģinu ar skrūvgriezi atskrūvēt sev plaukstu.

– Aldi, jūs pats piezvanīsiet dakterim? Vai man piezvanīt jūsu vietā? – viņa jautā, bet es pēkšņi vairs nevaru savā galvā redzēt, ko viņa šajā brīdī dara. Neredzu, vai uzacis ir sarauktas vai ne.

– Jā, nē, nevajag, es pats. – Man kļūst pavisam bēdīgi, jo nepatīk domāt par dakteriem. Man vispār nepatīk slimnīcas un ārsti. Es viņiem neuzticos. Viņi visi izliekas. Reizēm man šķiet, ka viņi nemaz nav nekādi īsti dakteri. Viņiem tikai ir izdalīti formas tērpi. Nu, varbūt ne pilnīgi visi, bet

manējais noteikti nav īsts. Viņa uzvārds ir Elksnītis vai Alksnītis, es nekādi nevaru atcerēties. Katru reizi izlasu uz viņa kabineta durvīm uzvārdu, bet uzreiz aizmirstu.

– Jūs man apsolāt? Jā? Tūlīt piezvanīsiet? Aldi, kur jūs tagad atrodaties? – Silvija uzdod man trīs jautājumus reizē.

Es sāku domāt, ko un kā lai atbild. Vispār jau man neko negribas atbildēt. Man ir grūti runāt. Skrūvgriezis ar caurspīdīgo rokturi ir jau atskrūvējis ādu uz manas plaukostas, bet es turpinu to griezt uz riņķi. Tas mani nomierina. Gandrīz tāpat kā Silvijas balss klausulē. Man tik ļoti gribas, lai viņa vienkārši tāpat parunājas ar mani un neko nejautā.

– Jā, centīšos. Ja man nebūs labi, aizbraukšu uz slimnīcu. Varbūt saukšu ātros. Tagad ir tik karsti... Nezinu, vai tas dakteris mani pieņems. Kad biju tur pēdējo reizi, es viņam visu pateicu... – Jūtu, ka saku kaut ko pavisam citu, ne to, ko vajadzētu teikt.

– Es varu piezvanīt viņam, varbūt paskaidrot, ja jums neērti. Patiešām, jūs nevarat palikt uz brīvdienām bez tabletēm. Vai tagad esat mājās? Varbūt varat atnākt pie manis? Piezvanīsim uz to klīniku kopā. Tagad ir tikai pusdivi. Labi? – Silvija met man glābšanas riņķi. Es zinu, ka viņa cenšas, cik spēka. Riņķis noplakšķ man blakus, gandrīz trāpa pa galvu. Bet es nesteidzos to ņemt.

Citā reizē es būtu uzreiz cēlies un gājis pie viņas. Pie Silvijas nemaz tik viegli nevar tikt. Viņa allaž ir aizņemta. Citā reizē es ietu tūlīt nedomādams. Bet šoreiz nevaru. Esmu jau ieskrūvējies līdz pusei plaukostas iekšpusē. Karstums mani vienkārši beidz nost. Vajadzētu pateikt Silvijai, ka tas mans dakteris Elksnītis vai Alksnītis, vai vienalga kas viņš tur ir, tas pamuļķis, man pēdējā apmeklējuma

laikā pateica, ka tādas Silvijas nemaz nav. Ka es esot viņu izdomājis. Muļķis. Es viņam tā arī pateicu. Vēl daudz ko citu viņam arī pateicu. Droši vien būtu pateicis vēl vairāk, bet tas pamuļķis laikam nospieda trauksmes pogu. Atskrēja apsargs ar lieliem sviedru plankumiem uz formas krekla un sāka mani vest ārā. Jāsmejas! It kā es tur gribētu par visām varītēm palikt. Patiešām bija jāsmejas. Es smējos ilgi un skaļi. Jo skaļāk smējos, jo ātrāk sasvīdušais apsargs rāva mani aiz rokas ārā no kabineta un vilka pa garo koridoru. Es nepretojos. Gāju un smējos. Vēl ilgi turpināju smieties, stāvot jau uz ielas turpat pie izejas, zem ārsta kabineta logiem. Nu tāds muļķis!

– Es tagad uzreiz nevaru. Mēģināšu varbūt vēlāk. Vēlāk nokritis tā tveice. Nedaudz pasēdēšu un mēģināšu iet. Es jums piezvanišu vēlāk, labi? Man tagad jāiet. – Jūtu, kā sabrūku pa atomiem, sadalos pa neitroniem un protoniem un skaidri saprotu, ka neesmu es pats, bet kaut kādu desmit tūkstošu miljardu molekulu sakopojums. Es jūtos kā šķidra dubļu pika, tik bezspēcīgs esmu.

– Labi, es gaidīšu jūsu zvanu. Noteikti man piezvaniet. Nekur nepazūdiet. Jā? Šodien esmu līdz sešiem, – Silvija man saka, un galvā es atkal redzu, ka viņa smaida. Viņa ir pavisam mierīga un nesatraukta. Viss ir labi.

Es uz mirkli pārtraucu skrūvēt plaukstu un nospiežu telefona melno podziņu, uz kuras ir uzzīmēta sarkana klausulīte. Saruna ir beigusies. Ielieku telefonu krekla priekšējā kabatā. Es ļoti viņu mīlu, bet nedrīkstu par to domāt. Es tik ļoti gribētu tagad aiziet pie viņas, bet esmu iestrēdzis te svešā dzīvoklī, un man nav spēka nekur iet.

Īsti neatceros, kāpēc man radās doma ieiet šajā dzīvoklī. Es tāpat vien biju ieklīdis atvērtā kāpņu telpā. Vaļīgā

slēdzene padevās pavisam viegli. Desmit sekundes, un durvis bija vaļā. Dzīvoklī, par laimi, neviena nebija. Varēju pat kaut ko nozagt. Vai arī neko neņemt un iet projām. Es nezinu, kas tas par nespēku. Laikam no zālēm. Es apsēdos uz gultas, kas bija atstāta nesaklāta. Sēdēju svešajā nesaklātajā gultā un sadalījos pa elementārdaļiņām.

Tad izdzirdēju, ka dzīvoklī kāds ienāk. Laikam saimniece. Šķiet, viņa mani pamanīja sēžam viņas nekārtīgajā gultā. Es pat nepagriezos, lai paskatītos. Tik noguris biju. Turpināju tikai skrūvēt vaļā savu plaukstu un sēdēt. Sieviete iekliedzās. Tad noskanēja ātri soļi. Laikam aizskrēja saukt kādu palīgā. Vai zvanīt policijai.

Tagad es sēžu, jau gandrīz pavisam sabrucis, un gaidu. Nezinu, cik ilgs laiks ir pagājis. Man nav pārāk attīstīta laika izjūta. Labi, ka paspēju piezvanīt Silvijai. Tas ir labākais, kas šodien noticis. Drīz atbrauks policija. Noteikti atbrauks. Kaut kur mani aizvedīs, un tad es kādu laiku nevarēšu Silvijai piezvanīt. Man atņems telefonu un citas mantas. Arī skrūvgriezi. Tas ir pavisam bēdīgi. Es tik ļoti viņu mīlu.

Aizveru acis un esmu pavisam nekustīgs. Nu tad beidzot. Beidzot dzirdu policijas sirēnas. Tās tuvojas. Iela, iela, šķērsiela, pagalms, pagalms. Nu jau ir pavisam skaļi. Tad iestājas klusums. Beidzot esmu izdabūjis skrūvgriezi cauri rokai. Beidzot atkal viss ir labi.

Dadži

Man priekšā stāv daudz cilvēku. Es saskaitīju līdz četrpadsmit, pēc tam sajuka, cik viņu tur ir. Aiz manis stāv vēl daudz cilvēku. Noteikti vairāk par divdesmit. Divdesmitais aiz manis ir pie paša veikala ēkas stūra. Es neredzu, cik cilvēku ir aiz stūra. Droši vien daudz. Stāvu bezgalīgi garā rindā pie veikala, kas vēl pat nav atslēgts. Ir septembra pirmā svētdiena, bet rīta saules karstums šķiet aizkavējies no jūlija. Gandrīz deviņi no rīta. Gandrīz tāpēc, ka veikala durvis joprojām ir ciet.

Virs veikala ar neona cauruļu burtiem ir rakstīts: *DRAU-DZĪBA*. Tagad dienasgaismā uzraksts izskatās bāls un nepamanāms. Tas pilnībā saplūst ar pelēko, neizteiksmīgo ķieģeļu sienu. Bet ziemas tumšajās pēcpusdienās veikala burti uzzied salātlapu zaļā krāsā. Nākot no skolas, tie ir labi pamanāmi jau pa gabalu. Esmu tik bieži stāvējusi rindās šajā veikalā – gan ārpusē, gan iekšpusē –, ka zinu šeit jau katru centimetru. Esmu pavadījusi te bezgalīgi garas stundas ziemā un vasarā, lietū un sniegā. Esmu izpētījusi un izstudējusi katru skrambu, katru plaisu šajās sienās, cik vien augstu un dziļi sniedzas mans skatiens. Es pielieku plaukstu pie pelēkās, saulē sasilušās ķieģeļu sienas un lasu to kā atvērtu grāmatu. Ja man būs jāstāv

šajās rindās vēl ilgāk, domāju, ka ar laiku sākšu redzēt šīm sienām cauri.

Rindā pirms manis stāv liela auguma sieviete. Viņai ir mugurā panetīrs mājas halāts, kājās – čības. Var redzēt, ka viņa ir pamodusies pavisam nesen. Miegainām acīm sieviete žāvājas, plati atverot muti un nepieliekot priekšā roku. Abas rokas iespiedusi sānos un grozīdamās uz visām pusēm, viņa atgādina lielu, karstu tējkannu. Laiku pa laikam sieviete pakasa sviedraino galvu aiz labās auss. Es gribu, lai veikalu pēc iespējas ātrāk atvērtu. Man nepatīk stāvēt blakus sasvīdušajai Tējkannai, kas ik pa brīdim uzmet man šķību skatienu.

Aiz manis stāv garš slimīga izskata vīrs ar dzeltenīgu ādu. Baltajā kreklā viņš izskatās vēl dzeltenāks un atgādina nāvi, tikai vīriešu dzimtē. Īsts ģindenis. Stāv man blakus un kustina rokas. Tās kustas atsevišķi no viņa paša. Neizskatās, ka tām būtu kāda sasaiste ar galvu. Mati viņam ir izspūruši un arī sasvīduši. Tāpat kā Tējkannai.

Es stāvu starp šīm divām figūrām un nevaru nekur sprukt, ja gribu dabūt savu karstās maizes kukuli. Ar ilgām nolūkojos uz mazo avīžu kiosku pāri ielai. Kioskā strādā laipna tante. Viņai visapkārt un arī priekšā uz letes ir saliktas avīzes un žurnāli. Viņa pati visu laiku kaut ko lasa. Būtu dīvaini, ja nelasītu, strādājot tādā vietā. Kad izaugšu liela, es arī strādāšu kioskā vai bibliotēkā. Šīs divas vietas man patīk vislabāk. Cilvēki tur visu dienu tikai mierīgi sēž, lasa un neko citu nedara. Bet tagad man ir divpadsmit gadi un es nevaru kaut kur apsēsties un netraucēti palasīt. Jo man jāstāv šajās bezgalīgajās rindās. Gan brīvdienās, gan darbdienās, gan no rītiem, gan pēcpusdienās pēc skolas – vienmēr. Neesmu stāvējusi rindā tikai pa

nakti. Mana draudzene Ilga gan ir. Viņas abas ar mammu stāvēja pie grāmatnīcas. Visu nakti. Līdz pat desmitiem rītā. Ilga toreiz dabūja sev grāmatu par Tomu Sojeru. Laimīgā!

Visu mūžu, cik sevi atceros, vienmēr ir kaut kādas rindu rindas, kurās mēs visi stāvam. Pēc putrainiem, miltiem, cukura, maizes, ziepēm un veļas pulveriem, pēc vīnogām, saldējuma, tualetes papīra, kancelejas precēm un kedām. Man bija gadi septiņi, kad vectēvs reiz ielika mani rindā pēc papirosiem. Tas bija pavisam jocīgs veikals. Tur savādi oda. Laikam tur vairs neesmu stāvējusi. Bet kopumā visu laiku atkārtojas viens un tas pats. Stāvu.

Avīžu kioska kreisajā malā pie stikla pārdošanai ir izliktas līmes, pildspalvas un citas kancelejas preces, kaut kādi odekoloni, bet tur ir arī daudz dažādu krūšu nozīmīšu, ko var piespraust pie džempera un nēsāt katru dienu vai ielikt savā slepenajā kolekcijā un nevienam nerādīt. Vēl tur ir atslēgu breloki – apaļi kā monētas, ar dažādu suņu sejām. Daži uztaisīti kā mazas, mazītiņas mašīniņas, pistoļītes vai pīpītes. Tik sīciņi piekariņi, ka ar tiem varētu spēlēties pat vismazākie rūķīši. Un vēl tur ir sīkas plastmasas lellītes ar visām drēbītēm. Lai arī man drīz jau būs trīspadsmit, es tik un tā gribētu dabūt sev vienu tādu.

Vairāk par visu manu prātu satrauc pastmarkas, kas saliktas komplektos pa piecām vai sešām. Tur ir sērija ar džungļu zvēriem un papagaiļiem, un zivīm, un ar ko tik vēl ne. Markas ir dārgas. Mazo lellīti es vēl varētu kādreiz izdiņģēt mammai, bet ar markām laikam nekas nesanāks. Es neviļus nopūšos, iedomājoties par to zili dzelteno papagaiļi, kas uzzīmēts uz mazā, bet dārgā papīra gabaliņa. Tik košas krāsas es nekur citur neesmu redzējusi. Tikai šim papagaiļim.

Pēkšņi Tējkanna man priekšā iešņācas un sakustas. Tad sper vienu soli atpakaļ, gandrīz uzkāpdama man virsū, bet nākamajā mirklī jau traucas uz priekšu. Veikala durvis ir atslēgtas. Pārdevēja ar plašu vēzienu atver tās vaļā, tad pati pakāpj vienu soli uz āru un ar striķi piesien durvis pie nojumītes balsta staba, lai neveras ciet. Visi četrpadsmit augumi pirms manis un droši vien arī tie divdesmit aiz manis – visi kā viens nekustīgi skatās uz pārdevēju kā uz feju, kas tūlīt, tūlīt uzburs brīnumu.

Pārdevēja neko neuzbur un, neteikusi ne vārda, nozūd iekštelpā. Visa rinda kā liels, kustīgs tārps strauji viņai seko, it kā grasīdamās to aprīt.

Visi gribētāji uzreiz netiek iekšā veikala telpā. Daļa joprojām stāv uz ielas. Es esmu starp tiem laimīgajiem, kas jau tikuši pāri sliekšnim. Esmu vējtverī, un tas jau ir daudz. Protams, būtu labāk, ja Tējkanna būtu tikusi tālāk, bet viņa ir palikusi šeit. Ar labo roku cieši satvērusi stikla durvju rokturi, pilnā kaujas gatavībā jebkurā mirklī doties tuvāk kārotajiem kukuļiem. Arī Ģindenis ir tepat. Stāv man aiz muguras, iespiesies stūrī, un sēc. Laikam no karstuma. Pirmie pircēji pie letes jau dabūjuši savas karašas. Mēs viņus uzlūkojam kā uzvarētājus.

Neērtības sagādā tas, ka laimīgie maizes ieguvēji dodas ārā pa to pašu vietu, pa kuru mēs ejam iekšā. Tāpēc viņi spiežas cauri arī vējtverim. Daži pirkumu ielikuši somā vai auduma kulītē, spiež to pie krūtīm un ātri lavās ārā kā zagļi. Citi guvumu tur paceltu augstu gaisā virs galvas un laužas cauri vējtverim kā lokomotīves. Esmu piespiesta ar seju pie stikla un jūtos kā zivs šaurā akvārijā. Brīdī, kad mums garām spraucas trīs cilvēki vienlaikus, Tējkanna gandrīz ar spēku tiek ieģrūsta veikala zālē, un es lidoju

līdzī viņai. Durvis aiz manis atkal aizcērtas, un jau otrpus stiklam es redzu, ka šajā rokādē Ģindenim no baltā krekla ir notrūkušas divas pogas. Krekls ir vaļā, un tagad viņa dzeltenais vēders ir redzams visā krāšņumā. Es novēršos.

Šeit smaržo pēc karstas maizes – tik labi, tik mājīgi un nomierinoši. Pārdevēja ir dūšīga auguma sieva ar baklažānu krāsas matiem. Mati viņai ir sprogaini, un saules gaismā tie spīd. Viņa izskatās pēc manas vecās lelles Lonijas. Darba halāts pieskaņots matiem vai arī mati – halātam. Tas ir tumši violets. Baltais priekšauts viz kā sniegs. Kamēr es pētu Lonijai līdzīgo pārdevēju, rinda soli pa solītim virzās uz priekšu. Arī Ģindenis ir izniris no akvārija un tagad ar savu dzelteno vēderu stāv man pavisam tuvu. Es turu rokās pelēku auduma maisiņu. Izvelku no tā maku, kurā, četrās daļās salocīta, guļ papīra naudas zīme. Sažmiedzu to sauļā un gaidu savu kārtu.

Pārdevējai aiz muguras ir maizes konteineri – tādas dzelzs kastes uz ritentiņiem. Katrā no tiem ir vairāki stāvi, katrā stāvā ir izvelkams koka redeļu plaukts, kur salikti tikko cepti maizes klaipi. Tur ir gan rupjmaize, gan saldskābmaize, gan arī atsevišķa vieta lielām, brūni spīdīgām baltmaizes pīnēm ar rozīnēm un magonēm. Redzu arī pilnīgi apaļas karašas un tādas mazītiņus, baltus radziņus par piecām kapeikām gabalā. Tējkanna pērk četrus kukuļus. Viņa nomet uz letes sauju šķindošas naudas un steidzīgi bāž pirkumu dzeltenā tīklā. Viņa atkal groza galvu uz visām pusēm, līdz skatiens kaut kam piesaistās. Tējkanna raugās ārā pa logu un galvu vairs negroza.

– Man, lūdzu, Vindavas saldskābo. – Es nolieku naudu uz bleķa šķīvīša un arī paskatos pa logu, jo gribu redzēt, ko Tējkanna tur pēta, krāmējot savus kukuļus. Es saraujos,

un sirds sāk sisties tik strauji, ka, šķiet, tūlīt to sadzirdēs pat vējtvera gūstekņi. Pāri ielai, tieši blakus kioskam, stāv mana mamma. Viņa ar vienu roku ir atspiedusies pret kioska sienu, bet ar otru kaut ko meklē somā. Viņai ir liela, zila darba soma, kas šķērsām pārlikta pāri mugurai. Mamma ir pastniece. Šodien ir brīvdiena, bet viņa ir sadzērusies un laikam sajaukusi dienas. Paņēmusi somu un iet uz darbu.

– Septiņdesmit sešas, – pārdevēja saka. – Te atlikums – divdesmit četras.

Ar vienu roku es grābju sīknaudu, ar otru – ķeru maizes klaipu un ātri slēpju maisā. Man nav laika ielikt naudu makā, tāpēc saberu to virsū maizei. Tad piespiežu nešļavu pie krūtīm un virzos aiz Tējkannas uz izeju. Viņa, pacēlusi savu tarbu virs galvas kā indiānis medijumu, laužas uz priekšu. Redzu lielus sviedru plankumus uz viņas halāta, bet šajā brīdī tas mani nesatrauc.

Es drudzaini domāju, ko darīt tālāk. Prātoju, kā man mammu dabūt uz mājām, pirms kāds ir pamanījis. Galvā kaut kas sāk dunēt kā kalēja veseris. Man jārīkojas ļoti ātri. Galvenais, lai viņa nesāktu bļautīties. Mammai arī skaidrā prātā ir skaļa balss. Es vēl spiežos cauri pūlim, ar degunu gandrīz ieurbusies Tējkannas mugurā, bet jau tagad jūtu, ar cik lielu kaunu man būs jātiek galā. Kaut tikai te nebūtu neviena klasesbiedra! Dievs augstais, kaut tikai neviens neredzētu!

Kamēr mēs raujamies cauri vējtverim, es neredzu, kas notiek ielas otrā pusē. Galvai cauri izšaujas doma: kaut nu viņas tur vairs nebūtu, kad mēs iziesim ārā! Lūdzu, lūdzu!

Vēl daži metri cīņas, un es, knapi noturot līdzsvaru, izlidoju no veikala kā izšauts korķis. Ģindenis aiz manis

burtiski izveļas ārā kā salauzts lineāls no mugursomas. Pamanu, ka rokās viņam nav ne tīkliņa, ne kāda cita maisa. Karašu, apaļu un dzeltenu kā saule, viņš ir piespiedis pie krūtīm un abas rokas krusteniski salicis tai pāri.

Es neskatos kioska virzienā. Jau no šejienes dzirdu mammas balsi. Viņa strīdas ar kioska pārdevēju. Es vairs nelūkojos ne pa labi, ne pa kreisi, bet taisnā solī skrienu pāri ielai. Mamma mani neredz. Viņa ir aizņemta pati ar sevi. Mugurā viņai gara, sarkanbrūna kleita. Viss sāns nosēts ar dadžiem. Laikam pa ceļam kritusi kādā sētmalā. Lipīgie, pelēkpūkainie dadži ieķērušies plānajā audumā tik cieši, ka šķiet ieauguši tajā. Vēl mirklis, un tie laidīs saknes arī viņas ādā. Arī mammas mati ir pilni ar dadžiem.

– Mammu, ko tu te dari? Ejam mājās! – Es saķeru viņu aiz elkoņa. Ar otru roku knibinu nost dadžus.

– Zane, kāpēc tu neesi skolā? – Viņa skatās uz mani ar izbrīnu. – Tā ir mana meita! – viņa lepni paziņo kioskniecei un raujas ārā no mana tvēriena.

Es atkal ņemu mammu aiz rokas. Metu dadžiem mieru. Ja tagad vilkšu tos ārā no matiem, viņa sāks brēkt savā skaļajā balsī. To nedrīkst. Man ir neērti no kioska tantes. Viņa skatās uz mani ar tādu kā nožēlu un sapratni. Bet man to nevajag. Man vispār neko vairs nevajag. Tikai dabūt mammu nost no šīs skatuves. Tikai to.

– Iesim, lūdzu, jā? Nu iesim, mammīt! Es izdarišu visu, ko tu gribi, tikai, lūdzu, iesim! – Es runāju ātri, беру vārdus, gribu noķert viņu savā tīklā.

– Manas cigaretes, kur ir manas... – Mamma vandās pa savu pasta somu. Mēle viņai pinas, vārdi no mutēs veļas apaļi, šļupstoši. Es saprotu, ka tas ir īstais brīdis pirms miega. Ja es viņu tagad dabūšu uz mājām un gultā, viņa

aizmigs un gulēs līdz vakaram. Tas ir pavisam droši. Man jāpasteidzas. Ja mamma aizmigs te, kaut kur zālienā vai uz soliņa, būs pavisam slikti. Tad es nevarēšu viņu nekur aizvilkt. Man būs jāmeklē kāds palīgs. Būs jālūdz. Būs kaut kas jāskaidro. Es to visu zinu. Un negribu. Esmu to piedzīvojusi jau desmitiem reižu. Ziemā un vasarā, rītos un vakaros, pirms un pēc skolas. Tāpat kā veikalu rindas. Es visu laiku vai nu stāvu rindās, vai stiepju mājās mammu. Starplaikos starp rindām meklēju mammu un velku viņu cauri visai pilsētai. Tas ir tik nogurdinoši. Tik apkaunojoši. Tāpēc tagad es saspringstu kā sargsuns pirms uzdevuma.

– Cigaretēs ir mājās uz taburetes koridorā. Ejam, tur varēs uzpīpēt, – es dzejoju turpat uz vietas. Šauju vārdus kā no ložmetēja, cieši spiežot mammas elkoni un velkot viņu sev līdz.

Redzu, ka otrpus ielai pie veikala visi rindā stāvētāji skatās tieši uz mums. Tikai uz mums. Visi. Garajā skatītāju rindā es redzu dažus kaimiņus no mūsu mājas, vienas klasesbiedrenes mammu, redzu arī skolotāju, kas otrajā klasē man mācīja matemātiku. Neviens nekustas, tikai skatās. Pašā priekšā tuvāk brauktuvei piegājusi Tējkanna ar savu lielo tarbu. Galvu viņa negroza, bet, muti iepletusi, raugās uz mums kā teātrī. Nedaudz aiz viņas sašķiebtu seju glūn arī tas otrs ķēms baltajā kreklā ar dzelteno karašu pie krūtīm.

Es cenšos uz viņiem neskatīties. Neredzēt nevienu. Viņu acis ir tādas pašas pelēki lipīgas kā dadži mammas matos. Skatieni ieķērušies mūsu miesā un laiž saknes arī dvēselē. Es tik ļoti neieredzu visus šos cilvēkus! Īsti pat nezinu, par ko. Par asajām acīm. Par šiem skatieniem, klušiem, pētošiem, urbjošiem. Es gribētu, lai viņu te nav.

Vai vismaz lai viņi neskatās. Vai vismaz lai izliekas, ka mūs neredz. Bet viņi te ir un visi neatraudamies skatās ar savām dadžu acīm.

Mamma joprojām stīvējas, bet jau piekāpīgāk. Vēl daži soļi, un viņa ar visu svaru atbalstās pret mani. Ar kreiso roku es spiežu sev klāt maizes kukuli, ar labo – turu mammu, lai viņai būtu līdzsvars. Neskatos ne uz kiosku, ne uz rindu pāri ielai. Kā zaldāts stiepju savu ievainoto biedru prom no kaujaslauka. Dadži no viņas kleitas duras man sānos. Bet es tos vairs nejūtu.